

BESLUITENLIJST

VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE RAAD op 7 november 2023

Aanwezig:

de voorzitter: mevr. R.P. Hoytink-Roubos

de griffier: mevr. D.E. van der Kamp

de raadsleden:

GBO-fractie: mevr. J.M. Huisman, , mevr. E.C. Patelias-Pieks, dhr. A.W. Schoneveld, dhr. P.R. de Vries (vanaf 19.45 uur), mevr. C.M.V. Wartes- de Boef (vanaf 17.03), dhr. A.H. Veraart, dhr. H.W.G.M. Vreman en dhr. J.G.M. van der Heijden

CDA-fractie: Dhr. M.J. van Baak, dhr. L. Consoli, dhr. M.R.M. Markus (vanaf 18.08 uur), Dhr. R.B.H. Beune, dhr. H.J. Mulder (vanaf 17.08 uur), mevr. M.J. Mulder en dhr. H. van der Weijden (vanaf 17.10 uur).

D66-fractie: mevr. J.T.A. Hanekamp-Janssen, mevr. M.A.C. de Vries en dhr. A.J. van Noordwijk.

BOB-fractie: dhr. G.J.M. op de Weegh, dhr. A. Noordermeer en mevr. D.J.M. Vennis

VVD-fractie: dhr. P.W. de Waard, mevr. J. Rouwenhorst en dhr. K. Grimm

GL-fractie: mevr. C.J. Bruinsma, dhr. T. Hoffmann, dhr. E.H.A. Roze

PvdA-fractie: dhr. E. Elbers

CU-fractie: mevr. G. Maaijen

Collegeleden: dhr. A.T.L. van den Dam, Dhr. W.H. Hol, mevr. C.B.A. Teunissen, dhr. A.H. Post, dhr. D.E.W. Horsthuis-Tangelder

Overige aanwezigen: P.J.E. Breukers (gemeentesecretaris)

Afwezig:

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering om 17:00 uur en deelt mee dat mevr. Wartes-de Boef, dhr. Van der Weijden iets later zijn (mevr. Wartes-de Boef om 17.03, en dhr. Van der Weijden om 17.10 uur). En dhr. De Vries zal na de diner pauze aansluiten (19.45 uur).

2. Vaststellen agenda

De voorzitter geeft aan dat de voorstellen benoeming burgerlid D66 en septembercirculaire zijn aangeleverd na het vaststellen van de concept-agenda. Deze worden nu aan de agenda toegevoegd als agendapunten 5a en 6. De begroting wordt dan agendapunt 7.

De gewijzigde agenda wordt vastgesteld.

3. Spreekrecht publieke tribune

Dhr. Barends (Kennisnetwerk Arnhem Nijmegen) spreekt in over de Begroting 2024.

4. Mededelingen

Mevr. Maaijen brengt de bijeenkomst van 20 november op het Provinciehuis met Verbonden partijen nog een keer onder de aandacht.

5. Toelating tot de raad dhr. A.J. van Noordwijk, raadslid D66

Voorzitter van de commissie geloofsbrieven geeft aan dat de geloofsbrieven van dhr. Van Noordwijk aan de in de gemeentewet gestelde eisen voldoet. En adviseren hem toe te laten als lid van de raad van Overbetuwe.

De raad gaat unaniem akkoord met de toelating tot de raad van dhr. Van Noordwijk. (Dhr. De Vries was op moment van stemming niet aanwezig)

Dhr. Van Noordwijk legt de belofte af.

5a. Benoeming burgerraadslid D66 Overbetuwe

Het voorstel wordt unaniem aangenomen. (Dhr. De Vries was op moment van stemming niet aanwezig)

Dhr. Van Brakel legt de belofte af.

6. Septembercirculaire 2023

BOB geeft aan dat het amendement (bijlage 1) wordt aangehouden tot alle technische details rondom de CDOKE gelden uitgezocht en duidelijk zijn.

GBO, GL, VVD, CU, PvdA, CDA en D66 stemmen voor het voorstel en BOB stemt tegen waarmee dit voorstel met 25 stemmen voor en 3 tegen is aangenomen. (Dhr. De Vries was op moment van stemming niet aanwezig)

7. Programmabegroting 2024

Algemene beschouwingen alle fracties (zie bijlagen 2 t/m 9)

*Wethouder Van den Dam: Met betrekking tot motie M7 over aardgasvrije wijken geeft de portefeuillehouder aan dat de warmteplannen richting de raad gaan, alleen kan hij niet toezeggen of dit, voor deze 2 wijken, ook voor de Kadernota gaat zijn. Hij zegt toe in Q1 2024 de raad mee te nemen in het verdere verloop van deze transitie.

*Wethouder Horsthuis-Tangelder zegt toe dat er dit jaar nog een memo richting de raad komt met betrekking tot wonen/ stikstof en netcongestie.

Met betrekking tot het heffen van belasting op reclame- en verwijsmasten is door de wethouder financiën al toegezegd dat er een integrale afweging wordt voorgesteld over de te innen belastingen over de dekking van de ravijnjaren. In de aanloop van de kadernota wordt de raad hierover verder geïnformeerd.

Wethouder Hol geeft aan dat motie M3 in deze vorm niet past bij de planning die we nu hebben liggen. Zonder bullet 1 en 3 kan de wethouder wel toezeggen dat bij de oplevering van het nieuwe mobiliteitsplan ook een voorstel komt van een planning. Er is wel structureel geld beschikbaar om voor elk dorp een verkeersplan op te stellen. Eind 2024 stellen we het hele gemeentelijke mobiliteitsplan vast.

Wethouder Post geeft aan dat er over de tarieven nog niks bekend is, hierover wordt komende tijd pas binnen de regio over gesproken, hierover zijn ook procesafspraken binnen de regio gemaakt. Het college kan motie M4 wel steunen, maar wil daarbij wel aangeven dat de memo waar de raad om vraagt in Q2 de investeringen laat zien die op dat moment bekend zijn. Het totaal overzicht van de investeringen zal pas in Q4 komen.

Wat betreft motie M6 weet het college nog niet wat het advies gaat zijn, dus pas naar ontvangst van het advies besluit het college of het ter informatie of besluitvorming naar de raad komt.

*De wethouder zegt toe dat bij motie M13 ook de inkomensgrens van 120% meegenomen kan worden.

D66 geeft aan dat motie M3 aangepast wordt; bullet 1 wordt aangepast en bullet 3 is verwijderd.

BOB geeft aan dat motie M1 wordt ingetrokken ten gunste van motie M10.

VVD geeft aan dat het dictum van motie M8 wordt aangepast.

VVD en BOB stemmen voor amendement **A2** (bijlage 10) en GBO, GL, CU, PvdA, CDA en D66 stemmen tegen, waarmee dit amendement met 6 stemmen voor en 23 tegen is verworpen.

Stemverklaringen bij het voorstel:

D66: Met het waarschijnlijk aannemen van motie 10, de toezegging over plan b en de informatie dat het college op zoek gaat naar de bezuinigingsmogelijkheden kunnen wij instemmen met deze begroting.

BOB: Na lang beraad gaan we ook instemmen met deze begroting. Maar ik wil er wel bijzeggen dat we zeer teleurgesteld zijn in het feit zoals de begroting op het moment in mekaar zit. Wij vinden het ook jammer dat het college wat laat geluisterd heeft, maar we geven het voordeel van de twijfel dat ze inderdaad met andere plannen, oplossingsmethoden en plan B komen met de kadernota.

PvdA: We blijven moeite houden met de 3 uitgangspunten van deze programmabegroting. Maar met de toezegging van het college dat men inzichtelijk wil maken welke mogelijkheden de raad heeft om te kiezen zullen we voor deze programmabegroting stemmen.

CU: Door de bereidwilligheid van het college tijdens deze raad om voorbereidingen te treffen om de financiën ook na 2025 op orde te houden, zullen wij instemmen met begroting 2024. Met daarbij de verwachting dat het college in aanloop naar en bij behandeling van kadernota 2025 zichtbaar doorpakt met de voorbereidingen.

VVD: Bij het eind van het eerste termijn zag het ernaar uit dat er een historische gebeurtenis plaats ging vinden, namelijk dat ik in 10 jaar tijd voor de eerste keer tegen de begroting zou gaan stemmen. We hebben om toezeggingen gevraagd op 3 punten: financiën, woningbouw en verkeersveiligheid. We zijn content met de toezeggingen dat er een plan B komt en dat de raad in staat wordt gesteld om keuzes te maken bij behandeling van de kadernota.

Het voorstel wordt unaniem aangenomen

BOB en D66 stemmen voor motie **M-2** (bijlage 12) en GBO, GL, VVD, CU, CDA en PvdA stemmen tegen, waarmee deze motie met 6 stemmen voor en 23 tegen is verworpen.

De aangepaste motie **M-3** (bijlage 13) wordt unaniem aangenomen.

Motie **M-4** (bijlage 14) wordt unaniem aangenomen.

Motie **M-5** (bijlage 15) wordt unaniem aangenomen.

Motie **M-6** (bijlage 16) wordt unaniem aangenomen.

GBO, GL, VVD, PvdA, CU, CDA en D66 stemmen voor motie **M-7** (bijlage 17) en BOB stemt tegen, waarmee deze motie met 26 stemmen voor en 3 tegen is aangenomen.

Stemverklaring GBO: Bij de tweede termijn heeft GBO aangegeven tegen te stemmen, met deze nieuwe aanpassing kunnen wij wel instemmen.

Stemverklaring GL: Met dank aan de vergadering voor de goede behandeling van dit onderwerp, en dank aan de heren Grimm en Consoli voor het aanpassen van de tekst, wij zullen nu voor deze motie stemmen.

De aangepaste motie **M-8** (bijlage 18) wordt unaniem aangenomen.

Motie **M-9** (bijlage 19) wordt unaniem aangenomen.

Motie **M-10** (bijlage 20) wordt unaniem aangenomen.

BOB, CU en PvdA stemmen voor motie **M-11** (bijlage 21) en GBO, GL, VVD, CDA en D66 stemmen tegen, waarmee deze motie met 5 stemmen voor en 24 tegen is verworpen.

BOB stemt voor motie **M-12** (bijlage 22) en GBO, GL, VVD, CU, CDA, D66 en PvdA stemmen tegen, waarmee deze motie met 3 stemmen voor en 26 tegen is verworpen.

D66, PvdA, GBO, GL, CDA en CU stemmen voor motie **M-13** (bijlage 23) en BOB en VVD stemmen tegen, waarmee deze motie met 23 stemmen voor en 6 tegen is aangenomen.

8. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 21:48 uur.

Ondertekening

De raad heeft deze besluitenlijst vastgesteld op 12 december 2023

Drs. D.E. van der Kamp
griffier

R.P. Hoytink-Roubos
Voorzitter

*Toezegging portefeuillehouder, deze wordt verwerkt door de organisatie

Bijlagen

Bijlage 1:

A M E N D E M E N T*

Dit amendement hoort bij Septembercirculaire 2023

De volgende partijen dienen een aanpassing op het voorgestelde besluit in:

Ard op de Weegh, Burgerbelangen Overbetuwe

Peter de Waard, VVD

Gerdien Maaijen, ChristenUnie

We stellen de raad voor om het volgende besluit te nemen:

Het concept-raadsbesluit als volgt aan te passen/aan te vullen:

“2. Het saldo van de begroting 2024-2027 hierop aan te passen.”

wordt gewijzigd in:

“2. Het onder programma 1 ‘duurzame en gezonde samenleving’ opgenomen jaarlijks beschikbare budget te verlagen met 180.000 euro.

3. Het saldo van de begroting 2024-2027 hierop aan te passen.”

Dit is waarom we dit willen:

In de raad van 10 oktober 2023 is met de raad nieuwe informatie gedeeld over de aanwendingsmogelijkheden van de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen in het kader van de zogenaamde CDOKE-regeling. Niet alleen aanvullende, maar ook bestaande uitgaven voor duurzaamheid kunnen ten laste gebracht worden van genoemde middelen. Deze systematiek wordt in onze begroting ook toegepast bij een vergelijkbare regeling van het Rijk, de zogenaamde SPUK-GALA-middelen.

Het volledige programma duurzaamheid wordt begin 2024 voor bestuurlijke besluitvorming voorgelegd, aldus het raadsvoorstel hierover van 27 juni 2023. Door nu op deze wijze de gemeentebegroting 2024 te wijzigen, kan de raad op basis van het toekomstige raadsvoorstel over het programma duurzaamheid (en het daarin voorziene concrete programma) besluiten of het wenselijk is ten laste van de algemene reserve structureel extra middelen toe te voegen, bovenop de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen. De raad kan dan op basis van de concrete inhoud, al dan niet besluiten om extra middelen toe te wijzen (bovenop de CDOKE-middelen die het Rijk beschikbaar heeft gesteld).

Dit hebben we besloten in de openbare vergadering van 7 november 2023.

Dit was hoe de partijen stemden:

GBO:	voor	tegen
CDA:	voor	tegen
D66:	voor	tegen
BOB:	voor	tegen
VVD:	voor	tegen
GL:	voor	tegen
PvdA:	voor	tegen
CU:	voor	tegen

Totaal:	voor	tegen
---------	------	-------

Hiermee is dit amendement wel/niet aangenomen.

drs. D.E. van der Kamp
griffier

R.P. Hoytink-Roubos
voorzitter

Bijlage 2:

Gemeentebelangen Overbetuwe (GBO):

Voorzitter, college, collega-raadsleden en belangstellenden in de zaal of thuis.

Toen we in 2022 met elkaar als Raad en college begonnen, kwamen we langzamerhand uit de coronacrisis. We keken hoopvol vooruit naar betere tijden. Maar snel dienden de volgende crises zich alweer aan, zoals onder andere de zorgcrisis en de woningcrisis. Dit jaar viel het kabinet viel en op 22 november a.s. kiezen we een nieuw kabinet met alle onzekerheden die daar bij horen. Daarnaast braken op meerdere plaatsen in de wereld oorlogen uit. Al deze ontwikkelingen raken ons in Overbetuwe.

Kernen

Overbetuwe, onze mooie gemeente met haar karakteristieke kernen, elk met haar eigen identiteit. GBO hecht veel waarde aan het behoud van die unieke identiteit. Kernen moeten niet aan elkaar gebouwd worden, zoals enkele weken geleden in een politieke avond geopperd is, en zeker ,niet zoals in dezelfde politieke avond door een partij werd ingebracht, worden beschouwd als feitelijk onderdeel van een buurgemeente. Overbetuwe is Overbetuwe en alle inwoners zijn ons lief.

Bouwen

Er is op dit moment een grote behoefte aan woningen. GBO wil doorpakken met het bouwen van betaalbare woningen. En ook met de keuze voor woonvormen die passen bij de vraag van de verschillende doelgroepen en passend bij de identiteit van onze kernen. De netcongestie, de hoeveelheid elektriciteit die het net aankan, is daarbij een extra uitdaging. We moeten als Raad en College gezamenlijk zoeken naar passende oplossingen hiervoor.

Mobiliteit

Een ander belangrijk punt voor de leefbaarheid in de kernen is mobiliteit. Het college heeft aangegeven dat er voor elke kern een integraal verkeersplan komt. Een plan waarin de knelpunten binnen een kern en tussen de kernen benoemd zijn en, waar mogelijk, al een oplossingsrichting is verwoord. Goede bereikbaarheid en een veilige doorstroom is belangrijk voor de leefbaarheid in de kernen. GBO roept dan ook op om hier vaart achter te zetten en wij kijken uit naar de totstandkoming het eerste integrale verkeersplan.

Openbaar Vervoer

Bij een goede bereikbaarheid hoort ook een goed en betrouwbaar Openbaar Vervoer. Helaas is het voor veel van onze inwoners nog steeds niet mogelijk om zich binnen een redelijke tijd per Openbaar Vervoer te verplaatsen van de ene kern naar de andere. Er zijn zelfs kernen van waaruit het zeer omslachtig is om naar Elst (gemeentehuis, ziekenhuis) te reizen. GBO roept het college dan ook op om het belang van dekkend Openbaar Vervoer constant en consequent bij de provincie onder de aandacht te brengen.

Participatie

In onze gemeente is bij de inwoners veel kennis en expertise aanwezig. Regelmatig wordt dan ook aan inwoners gevraagd om mee te denken over de plannen van de gemeente. Deze participatie door inwoners is waardevol en GBO is een groot voorstander hiervan.

We vinden het echter ook belangrijk om vooraf duidelijke kaders mee te geven aan participatie. Bijvoorbeeld waarover precies mag worden meegepraat en hoeveel geld beschikbaar is voor de ideeën van de inwoners. Dat schept duidelijkheid en geeft instrumenten om (een deel van) de kosten van projecten te beheersen. En het voorkomt teleurstellingen zoals kortgeleden bij de voorronde over Land van Tap, waar een intensief en langdurend participatietraject uiteindelijk aan de kant werd

geschoven omdat de uitkomst door de verschillende politieke partijen inmiddels niet meer passend werd geacht.

Financiën

Over geld gesproken: het zijn op dit moment geen makkelijke tijden. Het is nog onduidelijk wat er in de jaren 2026 en 2027 gaat gebeuren en dat werpt zijn schaduw reeds vooruit. De onzekerheid over deze zogenaamde ravijnjaren is groter geworden door de val van het kabinet en de komende verkiezingen. We weten immers niet wat de koers gaat worden.

GBO heeft echter veel vertrouwen in ons college, we gaan ervan uit dat ze ons goed informeren en tijdig de juiste maatregelen nemen. We hebben dan ook geen behoefte om ons bij deze begroting te verliezen in 'wat als' scenario's.

We zijn wel bezorgd over de kwetsbare groepen binnen Overbetuwe. We zijn blij met de voortzetting van de huidige regelingen: Meedoenregeling en collectieve zorgpolis. Maar we moeten de kwetsbare groepen constant blijven volgen om zeker te weten dat ze kunnen blijven meedoen. We zijn benieuwd naar de aanzet van de herijking van het armoedebeleid in 2024.

Qua financiën hebben we nog wel een vraag aan het college: Vanaf 2025 wordt een nieuwe financieringssysteem uitgewerkt waardoor gemeenten meer belastingen kunnen heffen. Kan het college aangeven of, en zo ja, in hoeverre zij hier rekening mee houden?

Ik rond af voorzitter. GBO ziet een groot aantal uitdagingen voor Overbetuwe, maar heeft ook veel vertrouwen in dit college en in onze Raad. We zijn dus alert maar niet ongerust.

Dank u wel.

Bijlage 3:

CDA:

Voorzitter, collega's,

Het is vaak een onderwerp van discussie onder andere bij docenten of het herhalen van (lees)stof wel of niet een goede didactische strategie is. Aan de ene kant heeft herhaling een positief effect bij het verankeren van inhoud in het langetermijngeheugen, aan de andere kant is het niet makkelijk om dat te doen op een aansprekende manier.

Waarom breng ik dit ter sprake op de avond dat we de begroting 2024 bespreken en (wat het CDA betreft in ieder geval) vaststellen? Omdat ik eigenlijk met zo'n vergelijkbaar dilemma zat bij het opstellen van de beschouwingen voor vanavond. Deze begroting is een keurige (beetje obligate zelfs) uitwerking van de Kadernota, en in die zin zijn de aandachtspunten die het CDA in juli onder de aandacht heeft gebracht niet veranderd. Heeft het wel meerwaarde om die aandachtspunten te herhalen?

Aan de andere kant: de wereld staat niet stil, en tussen juli en nu zijn er een aantal ontwikkelingen geweest die consequenties hebben voor de keuzes die we als gemeente maken en gaan maken. Die extra aandachtspunten wil het CDA graag meegeven vanavond. Ik zal me met name richten op de paragrafen financiële positie, programma 2 (Leefbare en bereikbare samenleving) en programma 7 (Financiën en bedrijfsvoering), met de opmerking daarbij (herhalingen helpen) dat de aandachtspunten van de AB in juli onverminderd van kracht blijven.

Financiële positie

Voorzitter, de 'ravijnjaren' 2026 en 2027 komen steeds dichterbij en er is nog steeds geen zicht op structurele landelijke maatregelen (al laat de septembercircular een marginale verbetering zien). In die zin is er weinig veranderd t.o.v. van de Kadernota. 2 punten wil het CDA toch benadrukken: 1) goed dat het College niet grootschalige initiatieven neemt om speculatieve toekomstscenario's opstelt (het is immers grotendeels gissen), maar wel nu al op zoek gaat naar 'lucht' in de begroting. Ik refereer hiermee aan de bestuursopdracht 'Begrotingsscan 2024' die het College onlangs heeft vastgesteld; 2) Als we naar 2024 kijken is er wel een indicator die nu al in 2024 verder wegzakt, en dat is de solvabiliteitsratio. **Vraag aan de wethouder: in hoeverre beschouwt het College deze ontwikkeling als zorgelijk? Wat is er nodig om deze indicator weer op zijn minst in de 'gele' zone te krijgen?**

Programma 2 – Leefbare en bereikbare samenleving

Voorzitter, zoals in de begroting aangegeven zijn goede leefbaarheid en bereikbaarheid de uitkomst van een samenhang van een aantal factoren (wonen, mobiliteit, economie, veiligheid, openbare ruimte en recreatie en toerisme). Ook hier wil het CDA op 2 punten inzoomen: 1) het woningtekort blijft onverminderd een aandachtspunt, met als complicerende factor de problematiek rond netcongestie. Dat vergt politiek en bestuurlijk moed, waarbij plannen en ontwikkelingen opnieuw onder de loep genomen dienen te worden. De discussie van afgelopen week over Land van Tap is een goed voorbeeld hiervan. Het CDA Overbetuwe is bereid om hier de verantwoordelijkheid te nemen; 2) De uitspraak van de Raad van State van afgelopen week lijkt de komst van de onzalige RTG iets realistischer te maken. Allereerst wil ik hier een compliment maken aan de fracties van BOB en PvdA: het mag zo zijn dat we als Raad unaniem tegen de komst van de RTG zijn, het onderwerp is met name door jullie blijvend in de schijnwerpers gehouden. Wat de fractie van het CDA Overbetuwe betreft gaan we met zijn alleen de schouders eronder zetten om een zichtbare manier. Hierbij ook een oproep aan de Provincie: stop met het RTG en besteed de gelden aan OV en fietspaden.

Programma 7 (Financiën en bedrijfsvoering)

Goede en deskundige medewerkers zijn van vitaal belang voor het optimaal functioneren van een organisatie, en dat geldt voor de gemeente Overbetuwe ook uiteraard. Stijgende loonkosten en krapte op de arbeidsmarkt creëren uitdagingen bij het streven naar een optimale invulling van de formatie. Het is daarom belangrijk om de gemaakte keuzes tegen het licht te houden en zo nodig tijdig bijsturen. Daarom zijn we blij met de plannen zoals uitgelegd op bladzijden 77-79 van de begroting om – naast het optimaliseren van de huidige situatie – lering te trekken van de uitgevoerde evaluaties. Is er een nieuwe organisatievisie nodig? Is de huidige systematiek van het P-budget nog de meest gewenste?

Slotopmerkingen

Voorzitter, tot slot: deze begroting kan wat het CDA betreft vastgesteld worden met inachtneming van bovenstaande opmerkingen en aandachtspunten. Zoals al eerder opgemerkt is optimale leefbaarheid de uitkomst van een complex samenspel van factoren. De menselijke maat is en blijft voor ons centraal: structuren dienen geen beperkend harnas te zijn maar juist faciliterend. Onze gemeente kent een enorm sterk verenigingsleven en diepgewortelde informele verbanden die het bindweefsel van Overbetuwe vormen. Onze vrijwilligers zijn onmisbaar en die mogen niet uit het oog verloren worden (ik verwijs hier graag naar de op 12 juli 2022 aangenomen motie 'Vrijwilligers in hun kracht'). Binnenkort wordt het evenementenbeleid geëvalueerd en geactualiseerd, ook daar dient de menselijke maar leidend zijn en niet doorgeschoten bureaucratisering. Laten we deze aspecten met zijn alleen altijd voor oog houden bij het maken van (financiële) keuze. Zoals J.K. Rowling dat verwoordt: 'We are only as strong as we are united, as weak as we are divided', oftewel: 'We zijn zo sterk als we verenigd zijn, zo zwak als we verdeeld zijn'. Voorzitter, tot zo ver eerste termijn.

Luca Consoli

Fractievoorzitter CDA Overbetuwe

Bijlage 4:

D66:

Beste Voorzitter, mede raadsleden en iedereen die deze vergadering bekijkt of luistert, In deze raad hebben een aantal fractievoorzitters de gewoonte met een quote te starten en mij leek het mooi om mijn allereerste algemene beschouwing ook met een quote te beginnen. U heeft hem vast wel gehoord op de radio; Acda en de Munnik die zingen:

Morgen wordt fantastisch, tenminste als ik morgen haal..

D66 is een partij die graag optimistisch is en naar de toekomst kijkt. Dit doen we graag realistisch zonder naïef te zijn. Als je vooruit kijkt naar de toekomst kun je namelijk vaak het meest bereiken. In deze begroting missen we echt een langere termijn visie. We gaan van project naar project, maar missen een totaalvisie over de domeinen waarbij het duidelijk wordt dat we morgen halen.

We lopen er als fractie tegenaan dat het moeilijk is om besluiten te nemen in onze huidige situatie. De aankomende weken staan bijvoorbeeld het zwembad in Zetten, de noodlokalen voor het Lyceum en het land van Tap op het programma. Allemaal voorstellen die voor ons belangrijk zijn, tegelijk vragen we ons steeds opnieuw af waar we het geld vandaan halen als gemeente om grote uitgaven te blijven doen.

We hebben dan graag duidelijk welke keuzes we maken; iets wat ons met deze begroting lastig gemaakt wordt. Zo wordt er bijvoorbeeld geld over domeinen heen aan andere domeinen gegeven, terwijl we als raad dit kalenderjaar juist geld vrij hebben gemaakt voor dit onderwerp. Zo lijkt het alsof het ene gat met het andere gat wordt gevuld. We hebben tijdens de kadernota gevraagd op tijd te komen met een plan b, wat we nu missen. We dienen de motie integrale afwegingen binnen de

begroting van de ChristenUnie dan ook graag mee in! We zouden wel graag de combinatie met M1 Wensenlijstje zien, omdat dan zowel een begreind potje ontstaat, met daarin prioriteiten. We zijn blij dat A1 is omgezet naar M13. Het lijkt ons goed om in kaart te brengen hoe armoedeval kan worden voorkomen in Overbetuwe. Uit een analyse van de eerste kamer is namelijk gebleken dat gemeentelijke regelingen de meeste invloed hebben op de armoedeval. Voor M11 wachten we graag de reactie van de wethouder af. We zien na de beantwoording van de technische vragen wel dat de structurele uitbreiding van personeelscapaciteit wordt betaald met geld uit allerlei andere programma's. We zien dat de budgetten omlaag, is dit nog wel realistisch en haalbaar. Dan zijn er nog 2 moties van ons zelf die beide gaan over realistische en eerlijke verwachtingen naar onze inwoners. We vinden dat onze scholen recht hebben om te weten waar ze aan toe zijn en vinden het zelf ook belangrijk om te weten welk perspectief we op dit onderwerp hebben als gemeente. Als fractie krijgen we steeds meer berichten over de verkeersveiligheid in onze gemeente, met als meest recent bericht de mail van de dorpsraad Oosterhout. We vinden het belangrijk dat dorpen weten waar ze aan toe zijn. Nu is het als je niet in Driel of Oosterhout woont, überhaupt nog een raadsel wanneer jouw dorp aan de beurt komt. We willen dat hier snel duidelijk over is.

Voorzitter;

Acda en de Munnik zingen verder met de tekst; Morgen wordt fantastisch ten minste als ik morgen haal en geloof als dat niet zo is, dat ik het meeste baal. Wij blijven als fractie positief naar de toekomst kijken en verwachten dat het college ons en de inwoners een realistische kijk op de toekomst van Overbetuwe gaat geven, dan blijven we Overbetuwe samen fantastisch en eerlijk maken.

Bijlage 5:

Burgerbelangen Overbetuwe (BOB):

Voorzitter, college, collega's,

De begroting ligt helaas in de lijn van de kadernota. Dit college toont in het aarzelen een grote vastberadenheid. Want ook tot aarzelen moet men besluiten.

Ik wil gewoontegetroouw beginnen met een paar citaten:

Gandhi: De toekomst hangt af van wat je nu aan het doen bent.

J.F. Kennedy: Verandering is de wet van het leven. En degenen die alleen kijken naar het verleden of het heden zullen zeker de toekomst missen.

Bij de voorbereiding van deze begrotingraad waren we even in verwarring. Was er wel een behandeling van de kadernota geweest? Had BOB niet samen met andere partijen geconstateerd en vastgesteld, dat er in het geheel niet geanticipeerd was op de magere jaren, die er na 2026 gaan komen. En hier is niets, maar dan ook helemaal niets mee gebeurd in deze begroting. Deze vergadering zal dus BOB moeten overtuigen om voor deze begroting te stemmen.

Deze begroting ademt te veel de sfeer van "het zal wel goed komen". De jaren na 2026 worden wel een ravijnjaren genoemd. En BOB denkt, dat dit een juiste constatering is of in ieder geval iets waar nadrukkelijk rekening mee gehouden moet worden. Ook wij hopen dat het mee zal vallen. Maar we vinden, dat we het ook aan de gemeente en de burger verplicht zijn om met alle scenario's rekening te houden en ons niet moeten laten verrassen. Wij zijn er een sterk voorstander om nieuwe projecten globaal wel voor te bereiden en ze vervolgens op een wensenlijstje te plaatsen en ze pas uit te voeren als het financieel ruim mogelijk blijkt. Zie ook onze motie in deze.

De laatste twee raadsvergaderingen moest mijn gewaardeerde fractiegenoot Noordermeer bij de administratieve wijzigingen opmerkingen maken, verduidelijking vragen en constateren, dat de raad niet tijdig was gekend. Zeker met een onzekere financiële toekomst in het verschiet, roepen wij het college met klem op in de toekomst zorgvuldiger te zijn met wat ze wel en niet met de raad deelt. Ook het tijdig delen vat hieronder.

BOB heeft tijdens de behandeling van de kadernota van gedachte gewisseld met de wethouder over de rioolheffing. Wij betwijfelden of er nog steeds sprake was van mindering zoals in 2017 afgesproken is. Na toezegging van de wethouder om dit klip en klaar uit te leggen in de begroting trokken wij een amendement in. De begroting bood echter ook niet de duidelijkheid, die wij gewenst hadden. De fractievoorzitters kregen vorige week van wethouder van den Dam een antwoord naar aanleiding van door mij gestelde vragen. Dit antwoord heb ik laten checken. Conclusie: de wethouder hanteert dezelfde uitgangspunten als wij, maar doordat hij verzuimd uit de doeken te doen hoe hij die toepast, komen wij tot andere conclusies. Vandaar de motie om daar eens over in gesprek te gaan en de uitkomst met de raad te delen. Mocht de wethouder de toezegging doen om een dergelijk gesprek te initiëren dan is de motie overbodig en zal ik hem intrekken.

We zien dat het Sociaal Domein feitelijk over de 8 programma's is verspreid. We weten dat het Sociaal Domein in financiële zin meer dan 50 % van de gemeentelijke begroting bedraagt. De opmerking "In 2024 zullen de eerste contouren worden opgesteld voor een nieuwe meerjarig beleidsplan voor het Sociaal Domein"...." is alleen daarom al ronduit teleurstellend. Zeker waar er in Overbetuwe al sinds kort na de verkiezingen een Rekenkamerrapport ligt met scherpe aanbevelingen. BOB wil dat op basis van een goede analyse, zowel organisatorisch, beleidsmatig als financieel, inzicht wordt gegeven aan de Raad hoe we er voor staan. En welke heldere keuzen het college wil maken. Het College lijkt te denken dat het kabinet op basis van de landelijke hervormingsagenda Jeugd die keuzes wel voor ons gaat maken en boekt daaraan te koppelen bezuinigingen bij deze begroting vast in, zonder duidelijke basis. Dat gaat zo niet werken. En bij landelijke programma's als IZA en GALA zien we geen gemeentebestuur dat als deskundige partner van zorgverzekeraars en zorgaanbieders de noodzakelijke beweging op gang brengt om op termijn een zorginfarct te voorkomen. Het feit dat de interactie met de raad daarbij gezocht wordt via rondetafelgesprekken en memo's, helpt daarbij niet. Natuurlijk is er ook goed nieuws, zoals de realisatie van een mooi eerstelijns gezondheidscentrum in het nieuwe MFC in Zetten, maar dat is onvoldoende in het licht van wat nodig is.

Nog een enkele opmerking met betrekking tot de toeristenbelasting. Bij de kadernota haalde ons amendement om de toeristenbelasting in het geheel niet in te voeren het niet. Slechts PvdA en VVD steunden dit. Waarvoor nogmaals dank. Navraag leerde echter wel, dat er met de ondernemers geen overleg gevoerd is. De belasting zal pas in 2025 worden ingevoerd. We gaan ervan uit, dat er alsnog overleg met de sector gevoerd gaat worden over deze belasting, die ambtelijk en van de ondernemers veel tijd en geld kost, om te komen tot een werkbare werkelijkheid voor de sector. Anders komen we bij de volgende begroting weer met een amendement om de belasting in het geheel niet in te voeren.

Het heeft wellicht niet direct met de begroting te maken, maar ik wil toch nog een enkele politiek beschouwende opmerking maken. Van buitenaf bedreigen andere overheden het leefklimaat en de eigenheid van Overbetuwe. Gelukkig zitten we als raad waar het de provinciale ambitie om een Railterminal op ons grondgebied te realiseren op zo goed als een lijn. Omdat we tussen twee grote steden liggen, ligt ook de dreiging op de loer, dat expansie vanuit deze twee steden dreigt. Deze dreiging is in Overbetuwe groter dan in bijvoorbeeld Lingewaard. Nijmegen lijkt zich tot op zekere hoogte te houden aan de gemaakte afspraken, maar Arnhem heeft maling aan gemaakte afspraken en treedt deze met voeten bij Driel Zuidoost en bij park Lingezegen. Het wordt de hoogste tijd, dat wij dit een halt toeroepen en voor eens en voor altijd duidelijk maken, dat wij onze verantwoordelijkheid nemen mbt onze opgave om woningen realiseren, wij hechten aan afspraken en Arnhem uitnodigen om alle mogelijkheden tot woningbouw in betracht te nemen. Het landschap ten noorden van Arnhem – ze zouden de Schelmseweg als grens kunnen nemen – is net zo waardevol als het karakteristieke Betuwse landschap. Een goede buur zijn is een houding en een kunst. Daarnaast zijn er ook binnen Overbetuwe zorgelijke ontwikkelingen. De wijkplatformen zuid en noord zijn al opgeheven, doordat men vond dat men niet serieus genomen werd. Nu dreigt met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid hetzelfde om dezelfde reden te gebeuren met wijkplatform oost. Een zeer zorgelijke ontwikkeling

Ik wil afsluiten met een uitspraak van Willem Frederik Hermans: "Grote vergaderingen zijn er in wezen helemaal niet om iets te beslissen. Die zijn er om iedereen stoom af te laten blazen tot de oppositie in slaap valt".

En dan nog eentje van Margareth Thatcher, die mij persoonlijk zeer aanspreekt. "Ik ben zeer geduldig op voorwaarde dat ik op het einde mijn zin krijg".

Bijlage 6:

VVD:

Wonen, participeren en financiën in Overbetuwe

Begrotingsbehandeling 2024

Als VVD Overbetuwe willen we het vanavond hebben over financiële buikpijn, participatie en woningbouw.

Financiën

Volgend jaar betaalt de gemeente € 2,4 miljoen aan rente op de schulden. De leningen lopen met €13 miljoen op naar €113 miljoen. Dat is 50% meer dan 5 jaar geleden. En het kengetal dat aangeeft of we de schulden terug kunnen betalen daalt diep in het rood.

Het college dicht het gat van € 2 miljoen in de begroting van komend jaar met geld uit de reserves en het tekort loopt in 2026 verder op naar € 8 miljoen. We missen een degelijke visie op de toekomst van Overbetuwe – een visie die gebaseerd is op de veranderingen in de samenstelling van de bevolking, de taken van de gemeente en de regionale economie.

Ondanks de buikpijn van de gehele oppositie treft het college geen maatregelen, zelfs geen voorbereidingen en geeft ze de raad niet de gevraagde inzichten om financiële afwegingen te kunnen maken om kosten te besparen.

Als VVD Overbetuwe vinden we het onbegrijpelijk dat het college deze begroting met trots presenteert. Wij vinden de financiële aanpak onverantwoord en willen dat de gemeente de schulden terug dringt en zo minder rente gaat betalen. Dat kan door bijvoorbeeld:

- het uitbesteden van werk en de inhuur te beperken
- de heffingen voor o.a. Marktgelden/standplaatsen kostendekkend te maken
- minder dan € 120.000 voor Market Garden uit te trekken

Zolang de gemeente geen maatregelen treft, mogen de financiële problemen niet op de inwoners worden afgewenteld en de OZB met niet meer dan de inflatie stijgen.

>> Daarom dienen we met BOB A-2 in: Geen OZB stijging boven inflatie

Participatie

Het is het betrekken van inwoners bij belangrijke ontwikkelingen in onze gemeente. Iedereen in de politiek vindt dat belangrijk, maar het college worstelt er duidelijk nog mee.

Als je echt geïnteresseerd bent in de reactie van inwoners, dan moet je naar onze mening geen stukken, zoals bestemmingsplannen, in de zomervakantie publiceren. Dat het college dat wel prima vindt omdat toch niet iedereen zes weken met vakantie is, getuigt er wat ons betreft van dat je niet oprecht geïnteresseerd bent in het optimaal betrekken van inwoners.

>> Vraag aan de portefeuillehouder of het college daar nog steeds zo over denkt.

In andere gevallen schiet het college juist door, zoals bij het Land van Tap, Hart van Heteren en Molenhoekplein Valburg. Daar werden geen of onvoldoende kaders meegegeven. Inwoners werd gevraagd om te dromen over de mooiste oplossing, waarbij de sky the limit is. Hierdoor staan we als raad met de rug tegen de muur met onbetaalbare of onrealistische oplossingen.

>> In Motie M-9 roepen we als VVD Overbetuwe samen met CU, D66, BOB, PvdA (GL) het college daarom op om bij participatie die financiële kaders en het tijdsbestek vooraf wel mee te geven.

Woningbouw

In Overbetuwe wordt er niet alleen minder gebouwd dan het college heeft gepland, het is ook minder dan het gemiddelde van Nederland. Overbetuwe blijft bijna 30% achter. Bovendien vallen juist jongere starters die iets meer verdienen dan het minimum tussen wal en schip. Zij komen niet in aanmerking voor sociale huur en kunnen een duurdere koopwoning niet betalen.

Van de ambitie om 620 koopwoningen tot € 250.000 te bouwen waren er op 1/1/2023 slechts drie gepland. Dat is nog geen 0,5%. Jongeren worden voor een woning Overbetuwe uitgedreven. Dat is catastrofaal voor hen en de leefbaarheid in Overbetuwe. Dat moet anders en wij hebben uitgezocht dat het ook anders kan.

Er zijn volop initiatiefnemers die in totaal meer dan 1500 woningen willen bouwen in Driel, Heteren, Zetten, Oosterhout, Randwijk en Valburg. We hebben als VVD met diverse van deze initiatiefnemers gesproken. Ze lopen bij de gemeente tegen een muur van belemmeringen op. En in de krant moeten we lezen dat projecten die wel door de molen komen niet doorgaan vanwege bijvoorbeeld de energie-aansluitingen.

>> In Motie M-8 roepen we als VVD Overbetuwe samen met BOB, CU en D66 het college daarom op om voor 1 april 2024 met een plan te komen waarmee de betaalbare woningen daadwerkelijk en op korte termijn worden gebouwd.

Ter afronding

Als VVD Overbetuwe hebben we al diverse keren aangegeven waar het in onze ogen niet goed gaat in deze gemeente. Ook hebben we constructief aangegeven hoe het wat ons betreft beter kan.

Als het college en de coalitie voor deze begroting de instemming van de VVD fractie wenst, dan zullen er tijdens deze behandeling verstrekkende toezeggingen moeten komen op met name financiën, woningbouw en verkeersveiligheid.

Bijlage 7:

GroenLinks:

Voorzitter, dankuwel.

Beste aanwezigen in de zaal en ook de mensen thuis.

Vanavond bespreken we de begroting 2024. Het thema dat in mijn inbreng steeds terugkomt is: Samen, dus niet wij-zij. Ik neem u graag mee in de overwegingen van GroenLinks.

Laat ik beginnen met een toelichting op 1 van de belangrijkste afwijkingen in deze begroting, die opgenomen zijn aan het begin ervan. Wij zijn blij dat structurele lasten die horen bij structurele taken binnen het sociaal domein nu ook structureel worden gefinancierd. Dit geeft duidelijkheid aan de betreffende medewerkers en biedt continuïteit aan de inwoners die met deze medewerkers te maken krijgen. Het is bij kosten wel van groot belang dat we kijken waar gelden aan besteed mogen worden. Als geld alleen bestemd is voor materiaal, moet het niet uitgegeven worden aan mensen, en andersom.

Ik kan deze algemene beschouwing niet geven zonder stil te staan bij de oorlog in Oekraïne en het conflict tussen Israël en de Palestijnen. Er zijn op dit moment ook verschillende andere oorlogen en gewapende conflicten aan de gang, maar deze twee zijn voor ons in Nederland nu eenmaal meer in beeld. Het is daarmee voor mijn fractie extra belangrijk om stil te staan bij vrijheid en dan specifiek de aankomende herdenking van 80 jaar Operatie Market Garden in 2024 en 80 jaar vrijheid in 2025. Goed om in de belangrijkste afwijkingen op de begroting te zien dat ons college hiervoor geld beschikbaar stelt. Vrijheid is niet vanzelfsprekend. We moeten de lessen uit het verleden samen levend houden en herdenken past daarbij. Samen, dus niet wij-zij.

Vanuit de Vereniging Nederlandse Gemeenten verscheen gisteren een rapport met de titel 'Koester de democratie!'. De commissie-Marcouch die het rapport schreef benoemt hierin de volgens hen drie voornaamste gevaren voor de democratie. Ik noem er 1: 'Wij-zij-denken, dat de maatschappelijke dialoog over grote en complexe vraagstukken belemmert. Politici geven daarbij niet het goede voorbeeld.' De VNG zegt hierover: 'Investeren in de democratie, ook lokaal, is essentieel'. GroenLinks Overbetuwe, en zeker ook ik, wil hieraan positief bijdragen. Ik was dan ook heel blij met de mogelijkheid die ons geboden werd om op tijd kennis te nemen van de voorstellen van BOB, D66, VVD, PvdA en CU. Ik heb in de afgelopen dagen met diverse raadsleden gesproken en met hen mogen meedenken over het verbeteren van die voorstellen. Wij dienen de aangepaste moties M4 en M10 samen met verschillende partijen in. Samen, dus niet wij-zij.

Motie M10 vraagt om prioriteringscriteria- en uitgangspunten om zo een integrale afweging te maken en ons voor te bereiden op de ravijnjaren vanaf 2026. Want laten we eerlijk zijn: een tekort op onze begroting van rond de 8 miljoen euro maakt best nerveus. Het college heeft de bestuurlijke opdracht gegeven om uit te zoeken of en waar ruimte zit in de begroting. Door dit extern uit te zetten garandeert het college een frisse blik. De behoefte om te kijken hoe we die ravijnjaren zo goed mogelijk aan kunnen vliegen bestaat dus bij beide gremia. Samen, dus niet wij-zij.

Bij dit onderwerp zit de tegenstelling 'wij-zij' trouwens niet op partijniveau, maar op het niveau van de bestuurlijke laag. Want waar in Den Haag de fracties van VVD en D66 tegen een motie stemden om de tekorten die bij gemeenten ontstaan inzichtelijk te maken en voorstellen voor te bereiden om het ravijn te dichten, dienen deze partijen in Overbetuwe juist deze motie mee in. Complimenten voor de eigen, lokale koers van deze fracties. Ik hoop dat we het bij de nadere bespreking van M10 unaniem eens kunnen worden. Samen, dus niet wij-zij.

De ravijnjaren betekenen ook een risico voor de aanwas van nieuwe en het behouden van bestaande lokale politici. Want niemand vindt het leuk om altijd 'nee' te moeten zeggen. Het zijn gewoon keuzes. De VNG benadrukt dat het voor gemeenten noodzakelijk is om een goede financiële uitgangspositie te hebben. En daarbij is uw stem op 22 november van groot belang. En hou dan ook rekening met de minimumeisen van de rechtsstaat, want volgens de Nederlandse Orde van Advocaten schort het daar in verschillende verkiezingsprogramma's aan. Maar, voorzitter, ik dwaal af. Snel terug naar de begroting.

Het blijft moeilijk om voldoende nieuwe woningen te realiseren. De landelijke regels en marktomstandigheden dragen hieraan helaas niet positief bij. Het zou helpen als bedrijven niet zouden kiezen voor maximale winst, maar wat meer oog zouden hebben voor al die mensen die geen woning kunnen vinden. Jongeren die te lang bij hun ouders moeten blijven wonen, jonge stellen die grote stappen in hun leven uitstellen omdat ze niet samen kunnen wonen, partners die niet meer samen kunnen leven maar dat wel moeten omdat er gewoon geen woonruimte is, ouderen die geen passende woning kunnen vinden voor hun veranderende woonbehoefte: laat dat meewegen elke keer als je vanuit het comfort van je fijne eigen stek een besluit neemt dat over deze mensen gaat. Kies ervoor om het belang van die ander eens voorrang te geven. Samen, dus niet wij-zij.

Aan het eind van deze inbreng kom ik graag nog even terug op het stilstaan bij vrijheid en het koesteren van democratie: ga vooral stemmen op 22 november! Maak gebruik van uw stemrecht. En dan aan alle landelijke fracties de oproep om snel te komen tot een nieuwe regering. Het land heeft duidelijkheid nodig, gemeenten hebben duidelijkheid nodig, onze inwoners hebben duidelijkheid nodig. En onthoud: het gaat om samen, dus niet wij-zij.

Dankuwel voorzitter.

Bijlage 8:

PvdA:

Israël en Gaza

De gebeurtenissen in Israël, de Gazastrook en de Westelijke

Jordaanoever zijn verbijsterend en maken diepe indruk.

Ook op mij. Goed voorzitter, dat u in de vorige raadsvergadering aandacht hiervoor vroeg.

Misschien moet onze raad onze regering oproepen om bij de Verenigde Naties en de strijdende partijen te pleiten voor een

onmiddellijk staakt-het-vuren.

Dan iets heel anders, de Programmabegroting 2024. Een voort-zetting van de behandeling van de Kadernota op 4 juli 2023.

IJkpunten PvdA

Toen vertelde ik wat voor de PvdA heel belangrijke ijkpunten zijn:

1. zorgen voor een dak boven het hoofd van onze inwoners,
2. bestaanszekerheid voor iedereen; én
3. groenere dorpen in een duurzaam Overbetuwe, voor de huidige en de volgende generaties,

waarbij zeker geldt dat je niet groen kunt doen als je rood staat. Dus onze inwoners moeten de maatregelen ook kunnen betalen.

Mede om die reden dient de PvdA M-7 in, 'aardgas vrije wijken'.

Voorzitter,

Op enkele voor de PvdA belangrijke punten schiet deze

Programmabegroting tekort.

Pak problemen rond woningbouw aan

In deze raadsperiode wil het college 1.000 woningen realiseren. En tot 2040 nog eens extra 3.000 woningen. Nergens lezen we iets over een oplossing bij de problemen rond de netcongestie en het stikstof. De PvdA hoort graag van de portefeuillehouder welke

oplossingen Overbetuwe hiervoor ziet en hoe wij op korte termijn meer woningen gaan realiseren.

Voorzitter,

Het college heeft de motie over versnelling van woningbouw op het Land van Tap in Elst goed opgepakt. Wij hopen samen met het college nog tot een aanpassing van het plan te komen. Want er moeten méér woningen in het plan komen door hoger te bouwen.

Ter inspiratie haal ik over woningnood enkele uitspraken van *Loesje* aan:

“Mijn ouders vinden het stiekem wel fijn dat ik nog even blijf”

en een uitspraak die wat meer in de PvdA-lijn ligt:

“Wanneer iets een basisbehoefte is, zou het ook voor iedereen betaalbaar moeten zijn.”

Bestaanszekerheid

Dan de bestaanszekerheid. Ook in Nederland zijn er ongerechtvaardigde enorme verschillen in inkomen en financieel vermogen.

De PvdA wil mensen die aangewezen zijn op ondersteuning door de gemeente graag iets meer armslag en vooral meer duidelijkheid geven over wanneer zij voor ondersteuning in aanmerking komen. De vele regels van de landelijke en lokale overheid maken het voor mensen moeilijk om het juiste te doen.

Met motie M-13 vragen wij het college om inwoners en

gemeenteraad inzicht te geven in wat de zogeheten ‘armoedeval’ betekent in de Overbetuwse situatie. En vragen wij het college om concrete maatregelen aan de raad voor te leggen, uiterlijk bij de Kadernota 2025.

Verder vindt de PvdA dat bij de inrichting van het sociaal domein vooral de inwoner centraal moet staan. Hoe kan die inrichting er bijvoorbeeld aan bijdragen dat inwoners méér gebruik gaan

maken van regelingen die hen in staat stellen om mee te doen aan het maatschappelijk leven.

Om daar als raad meer richting aan te kunnen geven en te kunnen meespreken met het college dient de PvdA motie M-6 in.

Voorzitter,

Pas beleidsmatige uitgangspunten Programmabegroting aan!

De Programmabegroting kent drie beleidsmatige uitgangspunten.

Het eerste uitgangspunt: ‘Ramingen zijn realistisch en volledig’.

Hoe kan het dan dat de formatieaanpassing binnen het Sociaal Domein binnen de huidige budgetten wordt gevonden? Wij spreken dan over een bedrag van bijna 9 ton euro. Conclusie van de PvdA is dat het college niet realistisch en zeker niet volledig raamt.

Verder zetten wij vraagtekens bij de wijze waarop het college de raad over risico's informeert. Het college van Arnhem informeerde hun raad met een raadsbrief over de financiële ontwikkelingen binnen het zorgdomein als gevolg van toekomstige tariefaanpassingen.

Vanuit zorgaanbieders zijn meerdere signalen ontvangen dat de huidige tarieven niet kostendekkend zijn. Dit komt onder andere door CAO-ontwikkelingen en krapte op de arbeidsmarkt. Als gemeente zijn we verplicht om reële tarieven te vergoeden.

Bij het opstellen van de begroting waren de effecten van de tariefaanpassing nog niet bekend. Er is wel een risico van € 690 K opgenomen in de risicoparagraaf in verband met de verwachte tariefstijgingen. Maar de omvang van het risico is nu wel bekend. Waarom informeert het college de raad niet nu al en wacht het college op een volgend moment in de P&C cyclus?

Voorzitter, de PvdA wil meer inzicht krijgen in de juistheid van de ramingen en wil die met college en raad kunnen bespreken, uiterlijk bij de Kadernota 2025. Om die reden dient de PvdA motie M-5 ('lucht binnen de begroting') in.

Het tweede uitgangspunt: 'structurele lasten worden met structurele baten gedekt'.

Hierop heeft het college het volgende bedacht: dek de kapitaallasten uit een nieuw te vormen bestemmingsreserve. Vul de nieuwe bestemmingsreserve met een overheveling vanuit de Algemene Reserve. Onttrek de jaarlijkse lasten uit de bestemmingsreserve. Dan drukken de lasten niet op de jaarschijf van de begroting. En kun je met droge ogen blijven vertellen dat structurele lasten met structurele baten worden gedekt. Zie hier het geitenpaadje van dit college om een uitgangspunt overeind te houden.

Het derde uitgangspunt: 'nieuwe uitgaven worden getemperd en zijn alleen mogelijk als bestaand beleid in gelijke mate wordt ingeperkt'.

Geen uitgangspunt dat de PvdA bij voorbaat steunt. In moeilijke tijden moet je als overheid ook durven investeren.

Wij zien ook dat Overbetuwe enorm veel investeert of gaat investeren. Laat ik enkele voorbeelden noemen:

Hart van Heteren, Multifunctioneel SportCentrum in Elst, Stationsomgeving Elst, Wanmolen Zetten, Dorpshart Oosterhout, Molenhoekplein Valburg, Centrumplan Driel, Zwembad in Zetten, Onderwijshuisvesting, Fietspad De Linge, Zalencentrum De Kruisakkers in Elst, Land van Tap in Elst, circulair ambachtscentrum.

Hoezo temperen van nieuwe uitgaven? Hoe ziet het college dit, houdt het college vast aan dit beleidsuitgangspunt?

En wil het college aangeven welk bestaand beleid met welke uitgaven is ingeperkt?

Voorzitter,

Het college presenteerde met gepaste trots de begroting voor 2024. Wij snappen die trots niet. Vooral als we kijken naar de tekorten van ongeveer 8 miljoen euro in de jaarschijven 2026 en 2027. En de weigering van het college om na te denken over oplossingsrichtingen.

Ik hoop dat alle raadsleden vanavond wél bereid zijn om goed naar elkaar te luisteren en daarnaar te handelen.

Daarom sluit ik af met een andere spreuk van Loesje:

"Zelfs als iedereen gelijk heeft, moeten we er nog samen uit zien te komen". Dank u voorzitter.

Elbert Elbers, fractievoorzitter PvdA Overbetuwe

7 november 2023

Bijlage 9:

Christenunie:

Ons uitgangspunt voor deze raadsperiode is Samen Recht Doen. Ik loop via deze woorden door de begroting.

Sámen Recht Doen

De titel van het huidige coalitieprogramma is Samen Aan Zet! Dat gaat over samen met inwoners aan de slag. Als ChristenUnie Overbetuwe vinden we het belangrijk dat inwoners, ondernemers en verenigingen mee kunnen denken. Zij staan nog veel dichterbij hun leefomgeving dan de politiek. En ze weten vaak heel goed wat er nodig en mogelijk is. Zoals recent bleek bij het Molenhoekplein in Valburg.

Het is dan wel belangrijk helder te hebben wat 'samen' betekent. Voor ons betekent samen in ieder geval ook duidelijk zijn over wat er wel en niet kan. Vooraf aangeven hoeveel budget er gereserveerd is bijvoorbeeld. Dan weet iedereen die meedenkt vooraf welke ruimte er is en waarvoor waarschijnlijk een extra besluit nodig is. Dat geeft vooraf meer duidelijkheid aan inwoners die veel tijd en energie stoppen in ideeën en de uitwerking daarvan. Samen met de VVD stellen we daarom motie 9 – Inwonerparticipatie met kaders – voor.

Want als ons één ding duidelijk is, is dat er veel gezamenlijke energie in de Overbetuwse samenleving aanwezig is om onze gemeente mooier te maken.

Samen Récht Doen

Het CDA is het duidelijk eens met de kracht van de volgende delen van ons uitgangspunt. Net als de ChristenUnie bij de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen, kiest het CDA namelijk voor recht doen als insteek voor de landelijke verkiezingen deze maand. Een goede keuze. Al maakt de toevoeging van 'samen' het wat ons betreft toch nog net een beetje mooier.

Bij behandeling van de kadernota deed ik een oproep om 80 jaar Market Garden in 2024 en in 2025 80 jaar bevrijding te blijven herdenken, beseffen en beleven. Wij zijn daarom blij dat er extra geld beschikbaar is rond de 80e Airborneherdenking in 2024. Vrijheid is iets om te koesteren. Net als dankbaarheid naar degenen die streken en hun leven gaven voor onze vrijheid. Het is al eerder genoemd. Met Oekraïne en de situatie in Israël, de Westelijke Jordaanoever en Gaza in gedachten is het - helaas - makkelijker om daar een voorstelling bij te maken.

In de begroting geeft het college opnieuw aan meer ruimte te bieden aan bijzondere woonvormen, zoals eco-woningen en wat ons betreft ook zogenoemde knarrenhofjes. Mooi, want ook de ChristenUnie ziet graag dat iedereen in Overbetuwe goed en duurzaam kan wonen en leven, op een manier die het beste past bij ieders mogelijkheden. Daar is grote behoefte aan. Laten we flexwoningen verspreiden over de gemeente. En optimaal gebruik maken van beschikbare ruimte. We kijken erg uit naar veel voorstellen voor betaalbare koop- en huurwoningen. Wat door prijsstijgingen, schaarse middelen en netcongestie waarschijnlijk een steeds grotere uitdaging wordt.

Bij de kadernota stelden we al voor om het als andere vormen te zien. In plaats van als bijzondere woonvormen. Dus, hierbij nogmaals onze oproep om samen ook deze manieren als gewone woonopties te zien. En ook op die manier recht te doen aan onze inwoners en inzetten op voldoende en passende woningen voor iedereen. Vooral voor hen die minder mogelijkheden hebben, want ook dat is samen recht doen.

Samen Recht Dóen

Samen aan zet wordt ook regelmatig gebruikt voor samenwerking tussen het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad.

In de begroting geeft het college aan toch in staat te zijn om de lastenstijging voor onze inwoners te beperken, ondanks dat de economische en maatschappelijke ontwikkelingen grote invloed hebben op onze financiën.

Wat ons betreft houden we dat graag zo en is het daarom hoog tijd om het huishoudboekje ook na 2025 op orde te brengen. Er is genoeg wat we nu al kunnen doen. En wat ons betreft ook móeten doen. Iedereen in onze gemeente verdient zo snel mogelijk eerlijk inzicht in de lastenontwikkeling die te verwachten is in onze gemeente. Op korte én lange termijn.

We vinden het positief dat het college recent heeft besloten om een begrotingsscan 2024 uit laten voeren door een externe partij. We zijn benieuwd naar de uitkomst. In de opdracht staat "het college trekt zelf conclusies op basis van de bevindingen waar zij behoefte aan heeft". We roepen het college op om ook te kijken naar bevindingen waar zij niet specifiek behoefte aan heeft. En ook daar bewuste afwegingen over te maken.

Laten we daarom samen aan de slag gaan met motie die wij samen met D66, PvdA, VVD, BOB en GL indienen. Het opstellen van prioriteringscriteria & -uitgangspunten maakt meer integrale (financiële) afwegingen mogelijk. In voorstellen geeft het college geeft al vaker aan welke alternatieven er zijn. En wat de afwegingen zijn om daar niet voor te kiezen. Voor de ChristenUnie zijn die alternatieven niet altijd échte opties. Wij denken dat prioriteringscriteria en -uitgangspunten kunnen helpen om tot kwalitatief betere scenario's in voorstellen te komen. En vooral meer integrale besluiten te nemen.

Ook op de lange termijn kunnen deze criteria en uitgangspunten mogelijk richting geven, als er bijvoorbeeld keuzes gemaakt moeten worden voor een sluitende begroting na 2025.

Er is in Overbetuwe genoeg Samen Recht te Doen. Ook in 2024. Wij zetten ons er voor in en doen dat graag met de andere partijen, de burgemeester, de wethouders en onze inwoners, ondernemers en verenigingen.

Bijlage 10:

A2

A M E N D E M E N T **Geen stijging OZB boven inflatie**

Dit amendement hoort bij Programmabegroting 2024

De volgende partijen dienen een aanpassing op het voorgestelde besluit in:

VVD Overbetuwe,	Karel Grimm
Burgerbelangen OverBetuwe	Ard op de Weegh

We stellen de raad voor om het volgende besluit te nemen:

Het concept-raadsbesluit als volgt aan te passen:

1. De Programmabegroting 2024 vast te stellen met dien verstande dat de stijging van de OZB in 2024 wordt beperkt tot de inflatie van 3,9%.
2. De mindere inkomsten worden gedekt door de reservering loon- en prijscompensatie zoals opgenomen in het raadsbesluit Septembercirculaire 2023 te verminderen.

Dit is waarom we dit willen:

- Door de toegenomen inflatie hebben huishoudens te maken met hogere kosten voor de eerste levensbehoeften.
- Een plek om te wonen is een eerste levensbehoefte.
- Steeds meer mensen krijgen te maken met schuldenproblematiek.
- Een extra stijging van de OZB boven op de inflatie zorgt voor nog hogere woonlasten en stijging van de inflatie.

- Zolang er (nog) geen maatregelen worden getroffen om de uitgaven te beperken is het niet redelijk om van onze inwoners een stijging boven de inflatie te vragen.
- Het beperken van de kosten voor wonen weegt zwaarder dan een reservering voor loon- en prijscompensatie.

Dit hebben we besloten in de openbare vergadering van 7 november 2023.

Dit was hoe de partijen stemden:

GBD:	voor	0	tegen	8
CDA:	voor	0	tegen	7
D66:	voor	0	tegen	3
BOB:	voor	3	tegen	0
VVD:	voor	3	tegen	0
GL:	voor	0	tegen	3
PvdA:	voor	0	tegen	1
CU:	voor	0	tegen	1

Totaal: voor 6 tegen 23

Hiermee is dit amendement niet aangenomen.

drs. D.E. van der Kamp
griffier

R.P. Hoytink-Roubos
voorzitter

Bijlage 11:

M1

Motie verlanglijstje

Deze motie hoort bij de programmabegroting 2024

De volgende partijen dienen dit voorstel in:

BOB, Ard op de Weegh

We stellen de raad voor om het volgende besluit te nemen:

We stellen vast dat:

- Dat er zowel in de kadernota als in de begroting 2024 geen of weinig rekening wordt gehouden met mogelijke financiële tegenvallers na 2026.
- Dat er nog te veel de gedachte heerst van “het zal wel goedkomen”.

We hebben nagedacht over en houden rekening met:

- Overbetuwe wel moet door ontwikkelen.
- We niet moeten denken in rampscenario's
- We ook onze ogen niet moeten sluiten voor dreigende realiteiten.
- We goed voor onze burgers moeten zorgen en daarom voorbereid moeten zijn op alle situaties, die zich redelijkerwijze kunnen voordoen.

We vinden dat:

- Grotere projecten in het belang van de burger moeten kunnen worden uitgevoerd, maar niet ten koste van alles.

- We onze burgers in de toekomst niet kunnen opzadelen met te lichtvaardig genomen besluiten.
- Grotere projecten al wel voorbereid kunnen worden, maar dat met realisatie pas dan begonnen kan worden als dit na ampel beraadverantwoord geacht kan worden.

We vragen het college om:

Een veilige parkeerhaven te realiseren voor grotere projecten, die al wel voorbereid mogen worden, maar pas geëffectueerd mogen worden als nadrukkelijk vastgesteld is, dat uitvoering ook financieel verantwoord is.

Dit hebben we besloten in de openbare vergadering van 07-11-2023

Dit was hoe de partijen stemden:

GBO:	voor	tegen
CDA:	voor	tegen
D66:	voor	tegen
BOB:	voor	tegen
VVD:	voor	tegen
GL:	voor	tegen
PvdA:	voor	tegen
CU:	voor	tegen

Totaal: voor tegen

Hiermee is deze motie wel/niet aangenomen

drs. D.E. van der Kamp
griffier

R.P. Hoytink-Roubos
voorzitter

Bijlage 12:

M2

Motie reclamebelasting

Deze motie hoort bij de programmabegroting 2024

De volgende partijen dienen dit voorstel in:

BOB, Ard op de Weegh

D66, Arie van Noordwijk

We stellen de raad voor om het volgende besluit te nemen:

We stellen vast dat:

- reclame-uitingen deel uitmaken van onze openbare ruimte
- in het reclamebeleid gebiedsgerichte criteria zijn opgesteld
- dat slechts op beperkte plaatsen lichtreclame c.q. aangelichte reclame is toegestaan.
- dat op 22 juni 2021 een raadsvoorstel m.b.t. aanpassing van de reclamenota is vastgesteld.

- dat in het genoemde raadsvoorstel een onderzoeksvoorstel voor het heffen van reclamebelasting is opgenomen. <https://overbetuwe.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/0c56faeb-f02a-46aa-adf4-597fb432e0db>
- dat er nog geen vervolg is gekomen op bovengenoemd raadsvoorstel

We hebben nagedacht over en houden rekening met:

- de wenselijkheid van lichtreclames
- de impact van lichtreclame op het landschap

We vinden dat:

- lichtreclame zoveel als mogelijk beperkt kan worden
- ondernemers de vrijheid hebben om binnen de grenzen van het reclamebeleid lichtreclame te voeren
- hieraan financiële consequenties gesteld mogen worden

We vragen het college om:

Een voorstel aan de raad voor te leggen omtrent het heffen van reclamebelasting voor lichtreclames welke zichtbaar zijn vanaf de openbare weg.

Dit hebben we besloten in de openbare vergadering van 7 november 2023

Dit was hoe de partijen stemden:

GBO:	voor 0	tegen 8
CDA:	voor 0	tegen 7
D66:	voor 3	tegen 0
BOB:	voor 3	tegen 0
VVD:	voor 0	tegen 3
GL:	voor 0	tegen 3
PvdA:	voor 0	tegen 1
CU:	voor 0	tegen 1

Totaal: voor 6 tegen 23

Hiermee is deze motie niet aangenomen

drs. D.E. van der Kamp
griffier

R.P. Hoytink-Roubos
voorzitter

Bijlage 13:

M O T I E

De vaart in verkeersveiligheid.

Deze motie hoort bij agendapunt 6, Programmabegroting 2024

De volgende partijen dienen dit voorstel in:

D66, Janita Hanekamp-Janssen
VVD, Jose Rouwenhorst
BOB, Ard op de Weegh

We stellen de raad voor om het volgende besluit te nemen:

We stellen vast dat:

1. Op 3 november 2020 een motie van D66, PvdA en GBO is aangenomen over de verkeersveiligheid waarbij het college gevraagd werd om aan te slag te gaan met het opstellen van een plan van aanpak op basis van de grootste knelpunten per kern.
2. In 2020 al is begonnen met Oosterhout en voor 2024 in Driel wordt gestart, maar dat de andere kernen nog voor onduidelijke tijd wachten tot de verkeersplannen voor deze kernen worden opgesteld.
3. De VVD in juli 2022 in haar motie 'Oplossen knelpunten verkeersveiligheid' al verwees naar het BLIQ rapport dat helder aantoont wat de top 10 van de meest onveilige trajecten én meest onveilige kruispunten zijn in Overbetuwe over 2021. Er eind 2024 een nieuw mobiliteitsplan wordt verwacht.
4. In Oosterhout de dorpsraad zeer ontevreden is over de wijze en met name het tempo waarop met de reeds in 2018 signaleerde knelpunten wordt omgegaan¹.

We hebben nagedacht over en houden rekening met het feit dat:

1. De capaciteit van de organisatie onder druk staat.
2. Wij als fractie van uit verschillende dorpen signalen ontvangen dat de verkeersveiligheid in onze dorpen onder druk staat.
3. Het versterken van de verkeersveiligheid benoemd wordt als prioriteit voor het integraal veiligheidsplan.

We vinden dat:

1. Er duidelijkheid moet komen voor bewoners en Raad over de aanpak en de stand van zaken over verkeersveiligheid in de gemeente.
2. Verkeersveiligheid enorm belangrijk is voor de leefbaarheid in onze gemeente.
3. Dat onvoldoende verkeersveiligheid ervoor zorgt dat kinderen niet onbezorgd buiten kunnen spelen, fietsers niet veilig kunnen rijden, wandelaars onveilig zijn en er zelfs doden vallen in onze gemeente in het verkeer.

We geven het college opdracht om:

1. In april 2024 te komen met een plan van aanpak voor het mobiliteitsplan en het plan zelf in Q4 voor besluitvorming voor te leggen aan de raad
2. Bij het opleveren van het nieuwe mobiliteitsplan gelijktijdig ook een voorstel aan de raad voor te leggen voor de fasering van verbetering van de verkeersveiligheid in de dorpen.

Dit hebben we besloten in de openbare vergadering van 07-11-2023

Dit was hoe de partijen stemden:

GBO:	voor	8	tegen	0
CDA:	voor	7	tegen	0
D66:	voor	3	tegen	0
BOB:	voor	3	tegen	0
VVD:	voor	3	tegen	0
GL:	voor	3	tegen	0
PvdA:	voor	1	tegen	0
CU:	voor	1	tegen	0

Totaal: voor 29 tegen 0

¹ Zie bijgevoegde mail dd 17 oktober 2023 van de voorzitter van de werkgroep verkeer Oosterhout

Hiermee is deze motie wel aangenomen

drs. D.E. van der Kamp
griffier

R.P. Hoytink-Roubos
voorzitter

Bijlage 14:

M4

M O T I E

Verbetering kijk op onderwijshuisvesting op basis van prognoses

Deze motie hoort bij agendapunt 6, Programmabegroting 2024

De volgende partijen dienen dit voorstel in:
D66, Janita Hanekamp-Janssen
PvdA, Elbert Elbers
GL, Hanneke Bruinsma

We stellen de raad voor om het volgende besluit te nemen:

We stellen vast dat:

4. het college in de programmabegroting benoemt dat het van belang is dat er een actueel en passend Strategisch Huisvestingsplan ligt om invulling te geven aan een adequate huisvesting van het onderwijs.
5. De raad de afgelopen periode meermaals is geconfronteerd met onverwachte forse investeringen op dit onderdeel

We hebben nagedacht over en houden rekening met het feit dat:

1. het strategisch meerjarig huisvestingsplan onderwijs gemeente Overbetuwe (SHP) in december 2020 door de gemeenteraad is vastgesteld;
2. en dat in beginsel elke vier jaar een bijstelling van het SHP plaatsvindt, waarbij uiteraard met betrokken partijen wordt gekeken of het SHP in de praktijk werkt.

We vinden dat:

6. in de Programmabegroting 2024 een voor de raad navolgbare onderbouwing van de prioritering ontbreekt;
7. de vraagstukken voor onderwijshuisvesting onvoldoende worden opgelost en dat daarmee zorgen ontstaan bij inwoners

We geven het college opdracht om:

1. uiterlijk Q2 2024 de raad via een memo een overzicht te verstrekken van de investeringen op het gebied van onderwijshuisvesting die in de jaren 2024 en 2025 noodzakelijk zijn;
2. jaarlijks in de Kadernota en de programmabegroting een specificatie van de te verwachten investeringen op het gebied van onderwijshuisvesting op te nemen;

3. bij de eerstvolgende herziening van het Strategisch Huisvestingsplan (in 2024) een evaluatie van de beleids- en uitvoeringscyclus en aanbevelingen voor verbetering van deze cycli mee te nemen.

Dit hebben we besloten in de openbare vergadering van 07-11-2023
Dit was hoe de partijen stemden:

GBO:	voor	8	tegen	0
CDA:	voor	7	tegen	0
D66:	voor	3	tegen	0
BOB:	voor	3	tegen	0
VVD:	voor	3	tegen	0
GL:	voor	3	tegen	0
PvdA:	voor	1	tegen	0
CU:	voor	1	tegen	0

Totaal: voor 29 tegen 0

Hiermee is deze motie wel aangenomen

drs. D.E. van der Kamp
griffier

R.P. Hoytink-Roubos
voorzitter

Bijlage 15:

M5

M O T I E **Onderzoek naar lucht binnen begroting**

Deze motie hoort bij agendapunt 6 "Programmabegroting 2024"

De volgende partijen dienen dit voorstel in:

PvdA Elbert Elbers

D66 Overbetuwe Janita Hanekamp-Janssen

ChristenUnie Gerdien Maaijen

We stellen de raad voor om het volgende besluit te nemen:

We stellen vast dat:

1. Het college bij het opstellen van de Kadernota 2024 als uitgangspunt hanteerde dat er geen extra formatieaanvragen worden ingediend;
2. Het college bij het opstellen van de Begroting 2024 na een analyse constateerde dat een aantal (incidentele) taken van het Sociaal Domein een structureel karakter kennen;
3. Deze structurele taken nu zijn opgenomen in de formatie;
4. Het college de dekking van deze uitgaven binnen de begroting vond.

We hebben nagedacht over en houden rekening met:

1. De mogelijkheid dat er binnen de begroting meer dekkingsmogelijkheden aanwezig zijn voor het uitvoeren van structurele taken.

We geven het college opdracht om:

1. Een uitgebreide analyse uit te (doen) voeren van de ruimte binnen de huidige Programma-begroting voor structurele taken en uitgaven;
2. Deze analyse uiterlijk bij behandeling van de Kadernota 2025 aan de raad voor te leggen met een raadsvoorstel.

Dit hebben we besloten in de openbare vergadering van 7 november 2023.

Dit was hoe de partijen stemden:

GBO:	voor	8	tegen	0
CDA:	voor	7	tegen	0
D66:	voor	3	tegen	0
BOB:	voor	3	tegen	0
VVD:	voor	3	tegen	0
GL:	voor	3	tegen	0
PvdA:	voor	1	tegen	0
CU:	voor	1	tegen	0

Totaal: voor 29 tegen 0

Hiermee is deze motie wel aangenomen

Bijlage 16:

M6

M O T I E

**Optimale inrichting dienstverlening sociaal domein
voor onze inwoners**

Deze motie hoort bij agendapunt 6 "Programmabegroting 2024"

De volgende partijen dienen dit voorstel in:

PvdA Elbert Elbers

ChristenUnie Gerdien Maaijen

We stellen de raad voor om het volgende besluit te nemen:

We stellen vast dat:

1. Het college een extern advies heeft gevraagd over de (optimale) inrichting van de dienstverlening van het sociaal domein;
2. Dit advies ook gaat over de toegang tot en toegankelijkheid van de dienstverlening in het sociaal domein en over de kwaliteit van de dienstverlening;

3. Het college afhankelijk van het te ontvangen advies in 2024 een besluit zal nemen over de invoering van maatregelen;
4. Het college in de beantwoording op technische vragen van de PvdA-fractie bij de Programma-begroting 2024 geen duidelijkheid geeft over de wijze waarop de gemeenteraad bij de invoering van maatregelen wordt betrokken.

We vinden dat:

1. De inrichting van de dienstverlening van het sociaal domein voor de inwoners van Overbetuwe en de gemeenteraad zeer belangrijk is, vooral in het licht van de doelstelling om méér inwoners met inkomens- en lastenproblematiek te bereiken.

We geven het college opdracht om:

1. de raad, na ontvangst van het externe advies over de (optimale) inrichting van de dienstverlening van het sociale domein, uiterlijk bij de Kadernota 2025 een raadsbesluit voor te leggen over de invoering van maatregelen, daarbij bijzondere aandacht te hebben om méér inwoners te betrekken bij de inkomensregelingen van de gemeente Overbetuwe en aan te geven op welke wijze de inrichting van het sociaal domein daaraan bijdraagt.

Dit hebben we besloten in de openbare vergadering van 7 november 2023.

Dit was hoe de partijen stemden:

GB0:	voor	8	tegen	0
CDA:	voor	7	tegen	0
D66:	voor	3	tegen	0
BOB:	voor	3	tegen	0
VVD:	voor	3	tegen	0
GL:	voor	3	tegen	0
PvdA:	voor	1	tegen	0
CU:	voor	1	tegen	0

Totaal: voor 29 tegen 0

Hiermee is deze motie wel aangenomen

Bijlage 17:

M7

M O T I E
Aardgas vrije wijken

Deze motie hoort bij agendapunt 6 "Programmabegroting 2024"

De volgende partijen dienen dit voorstel in:

PvdA

Elbert Elbers

We stellen de raad voor om het volgende besluit te nemen:

We stellen vast dat:

1. het college in de Programmabegroting 2024 aangeeft in 2024 voor twee wijken concrete plannen te maken om 'van het gas' af te gaan.

We vinden dat:

Bestaanszekerheid, solidariteit en rechtvaardigheid de centrale waarden moeten zijn in de aanpak van de ecologische crises. In buurten en wijken met de meeste klimaatstress en energiearmoede de grootste inspanningen moeten worden geleverd.

We geven het college opdracht om:

1. Bij de keuze voor de twee wijken waarvoor concrete plannen worden gemaakt om 'van het gas af te gaan' duidelijk aan te geven met welke reden de keuze op deze wijken zou moeten vallen; en
2. Alvorens een keuze te maken voor de twee wijken een zienswijze hierover te vragen aan de gemeenteraad, uiterlijk bij de behandeling van de Kadernota 2025.

Dit hebben we besloten in de openbare vergadering van 7 november 2023.

Dit was hoe de partijen stemden:

GBO:	voor	8	tegen	0
CDA:	voor	7	tegen	0
D66:	voor	3	tegen	0
BOB:	voor	0	tegen	3
VVD:	voor	3	tegen	0
GL:	voor	3	tegen	0
PvdA:	voor	1	tegen	0
CU:	voor	1	tegen	0

Totaal: voor 26 tegen 3

Hiermee is deze motie wel aangenomen

Bijlage 18:

M8

M O T I E

Echt betaalbare woningen in Overbetuwe

Deze motie hoort bij raadsvoorstel Programmabegroting 2024

De volgende partijen dienen dit voorstel in:

VVD Overbetuwe, Karel Grimm,

Burgerbelangen OverBetuwe Ard op de Weegh

ChristenUnie Gerdien Maaijen

We stellen de raad voor om het volgende besluit te nemen:

We stellen vast dat:

- Volgens onderzoek van ABF Research groeit de woningvoorraad landelijk tot 2030 7%, in Overbetuwe is dat volgens ABF 5% (bron: de Gelderlander, 12 juli 2023);
- Overbetuwe daarmee een inhaalslag te maken heeft;
- Uit het projectenboek bij de laatste kadernota en het woningbouwprogramma blijkt dat het aantal goedkope koopwoningen tot € 250.000 sterk achterblijft;

- Betaalbare woningen vaak voor of nabij het maximum bedrag van € 355.000 worden gebouwd. Voor een heel groot deel van de (startende) woningzoekenden is dat helemaal niet betaalbaar.

We hebben nagedacht over en houden rekening met:

- De inkomensniveaus van starters op de woningmarkt en mensen die alleen of samen 1,5 maal modaal verdienen (€ 60.000 per jaar);
- De omstandigheid dat die mensen bij de huidige hypotheekrente ongeveer € 260.000 hypothecaire lening kunnen krijgen;
- Het feit dat de mensen in de hiervoor vermelde inkomenscategorie niet in aanmerking komen voor een sociale huurwoning;
- Het feit dat in Overbetuwe onvoldoende midden-huurwoningen zijn of worden gebouwd.

We vinden dat:

- Mensen gedwongen worden langer thuis te wonen, onverantwoorde financiële risico's moeten nemen om te kunnen wonen of Overbetuwe moeten verlaten.
- Overbetuwe, net als Rijk en Provincie, verplicht is om zich in te spannen dat iedereen kan wonen.
- Dat er in navolging van de motie in de Tweede Kamer ook in Overbetuwe meer écht betaalbare woningen moeten worden gebouwd, met een verkoopprijs van rond de 250.000 euro.

We geven het college opdracht om:

Voor 1 april 2024 de mogelijkheden in kaart te brengen voor het bouwen van voldoende goedkope en betaalbare koopwoningen (betaalbaar voor mensen die vanaf € 250.000 tot € 300.000 kunnen lenen) en middenhuur woningen.

Dit hebben we besloten in de openbare vergadering van 7 november 2023.

Dit was hoe de partijen stemden:

GBO:	voor	8	tegen	0
CDA:	voor	7	tegen	0
D66:	voor	3	tegen	0
BOB:	voor	3	tegen	0
VVD:	voor	3	tegen	0
GL:	voor	3	tegen	0
PvdA:	voor	1	tegen	0
CU:	voor	1	tegen	0

Totaal: voor 29 tegen 0

Hiermee is deze motie wel aangenomen

drs. D.E. van der Kamp
griffier

R.P. Hoytink-Roubos
voorzitter

Bijlage 19:

M9

M O T I E

Inwoner Participatie met kaders

Deze motie voor de raadsvergadering van 7 november 2023 gaat over raadsvoorstel
Programmabegroting 2024

De volgende partijen dienen dit voorstel in:

VVD Overbetuwe	José Rouwenhorst
ChristenUnie Overbetuwe	Gerdien Maaijen
D66 Overbetuwe	Janita Hanekamp-Janssen
Burgerbelangen OverBetuwe	Ard op de Weegh
PvdA Overbetuwe	Elbert Elberts

We stellen de raad voor om het volgende besluit te nemen:

We stellen vast dat:

- Inwoners van Overbetuwe over veel betrokkenheid en deskundigheid beschikken en zij heel goed in staat zijn feiten, visies, doelen, oplossingen en keuzes te beoordelen;
- Inwonerparticipatie erg belangrijk is om de inbreng van onze inwoners goed te betrekken in de besluitvorming, in het bijzonder als het gaat om (inrichtings)plannen, die hun directe woonomgeving aangaan;
- Er nu participatietrajecten worden gestart waarbij geen of onvoldoende (financiële) kaders en randvoorwaarden worden meegegeven en inwoners worden aangemoedigd alles te durven dromen alsof 'the sky the limit is';
- Dit niet realistisch is en inwoners heel goed snappen dat niet alles kan. Zij willen zelf ook graag 'in scenario's' kunnen denken en bijvoorbeeld aangeven wat voor hen 'must haves' / noodzakelijke onderdelen zijn en wat 'nice to haves' / wenselijke zaken zijn;
- Wij als raad zonder deze kaders bij participatie geconfronteerd worden met (forse) budgetoverschrijdingen waarbij het niet meegaan in de uitkomst betekent dat de participatie opnieuw plaats zou moeten vinden en/of betrokken inwoners zich niet serieus genomen voelen;
- Wij voorzien dat we komende tijd, met een aantal financiële ravijnjaren in het vooruitzicht, zorgvuldig moeten omgaan met het geld binnen de gemeente;
- Wij het belangrijk vinden dat inwoners eerlijk en open meekrijgen dat er, zeker in financieel opzicht en in tijdsbesteding, grenzen zijn en we optimaal gebruik maken van de kennis en kunde van onze inwoners en daarmee meer realistische verwachtingen ontstaan.
- De raad vanuit het idee 'Samen aan zet' graag met het college meedenkt om te komen tot een set aan kaders.

Wij vinden het belangrijk dat:

- Deelnemers aan participatietrajecten heldere kaders meekrijgen voordat ze het traject starten. Hierbij vinden we dat ten minste het begrote bedrag en het tijdsbestek meegegeven moet worden. Evenals andere voor een traject wezenlijke randvoorwaarden die per traject kunnen verschillen.
- We als raad vooraf kunnen meedenken over welke randvoorwaarden in ieder geval meegegeven moeten worden.

We geven het college opdracht om:

- Vanaf heden bij participatietrajecten type 3 (gemeente is eigenaar en inwoners participeren en denken mee)² waarin de rol van inwoners adviseren, samenwerken en/of meebeslissen is³, het college de raad vooraf informeert over ten minste het begrote bedrag en het tijdsbestek dat wordt meegegeven als kader bij de start van het participatietraject;
- Inwoners in participatietrajecten te vragen om onderscheid te maken in voor hen noodzakelijke en wenselijke onderdelen (in aanvulling op de onderdelen die vanuit het reguliere project nodig zijn),

² <https://overbetuwe.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/d54ddcbb-6789-4be8-b918-e906005495d6?documentId=e949582d-9b9a-426b-a88e-b2377ef6351f&agendaItemId=03dbfbd8-b807-4cf2-983f-c02d6d429347>

³ <https://overbetuwe.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/641a8cef-c2a9-4fff-9a20-e11f8959cbe7?documentId=5d226cdf-01f0-48fa-a957-9f5f3d575b3b&agendaItemId=6e210ab6-f036-41f5-90be-d5b7d96bce6e>

zeker als er voorbij het (financieel) kader wordt gedacht. En hen alle onderdelen te laten prioriteren.

Dit hebben we besloten in de openbare vergadering van 07-11-2023

Dit was hoe de partijen stemden:

GB0:	voor	8	tegen	0
CDA:	voor	7	tegen	0
D66:	voor	3	tegen	0
BOB:	voor	3	tegen	0
VVD:	voor	3	tegen	0
GL:	voor	3	tegen	0
PvdA:	voor	1	tegen	0
CU:	voor	1	tegen	0

Totaal: voor 29 tegen 0

Hiermee is deze motie wel aangenomen

drs. D.E. van der Kamp
griffier

R.P. Hoytink-Roubos
voorzitter

Bijlage 20:

M10

M O T I E **Integrale (financiële) afwegingen**

Deze motie hoort bij agendapunt 7 Programmabegroting 2024.

De volgende partijen dienen dit voorstel in:
ChristenUnie Overbetuwe, Gerdien Maaijen
D66 Overbetuwe, Janita Hanekamp-Janssen
VVD Overbetuwe, Peter de Waard
Partij van de Arbeid Overbetuwe, Elbert Elbers
Burgerbelangen Overbetuwe, Ard op de Weegh
GroenLinks Overbetuwe, Hanneke Bruisma

We stellen de raad voor om het volgende besluit te nemen:

We stellen vast dat:

- er voor 2026 en 2027 sprake is van zogenaamde ravijnjaren waarvoor een fors negatief saldo verwacht wordt, waarbij de adviseur van de VNG-taskforce voor gemeenten een helder advies heeft gegeven⁴.

We hebben nagedacht over en houden rekening met:

- doorgaande prijsstijgingen, schaarse materialen, tekort aan mensen en netcongestie, waardoor initiatieven in alle domeinen mogelijk te maken (blijven) krijgen met extra financiële uitdagingen;
- een reactie van de rekenkamer over grote projecten waarschijnlijk niet voor de feestdagen 2023 verwacht wordt.

⁴ Zie 'Naar een handelingsperspectief voor gemeenten', <https://www.bmc.nl/actueel/meicirculaire-voorjaarsnota-gemeentefonds>

We vinden dat:

- de huidige aanpak en faserings- en besparingsopties niet altijd voldoende inzicht en/of mogelijkheden geven om bewuste en integrale (financiële) afwegingen (voor de lange termijn) te maken;
- het opstellen van prioriteringscriteria en -uitgangspunten meer kader kan geven voor het opstellen van faserings- en besparingsopties nu en een leidraad kan zijn om prioriteiten te identificeren voor (eventueel) te maken keuzes over (aanvullende) investeringen later;
- het advies van de Provincie als toezichthouder om tekorten zichtbaar te maken, goed kan bestaan naast het treffen van voorbereidingen voor de financiële situatie vanaf 2026;
- een gesprek over dergelijke criteria en uitgangspunten het beste vooraf en zonder (hoge) druk gevoerd kan worden en een besluit hierover wenselijk is voor het te nemen besluit over kadernota 2025 op 2 juli 2024.

We vragen het college om:

Een raadsvoorstel over prioriteringscriteria & -uitgangspunten voor meer integrale (financiële) afwegingen aan de raad voor te leggen voor raadsbesluit uiterlijk bij de kadernota 2025.

Dit hebben we besloten in de openbare vergadering van 7 november 2023.

Dit was hoe de partijen stemden:

GBO:	voor	8	tegen	0
CDA:	voor	7	tegen	0
D66:	voor	3	tegen	0
BOB:	voor	3	tegen	0
VVD:	voor	3	tegen	0
GL:	voor	3	tegen	0
PvdA:	voor	1	tegen	0
CU:	voor	1	tegen	0

Totaal:	voor	29	tegen	0
---------	------	----	-------	---

Hiermee is deze motie wel aangenomen

drs. D.E. van der Kamp
griffier

R.P. Hoytink-Roubos
voorzitter

Bijlage 21:

M11

M O T I E

Meer transparantie sociaal domein

Deze motie hoort bij programmabegroting 2024

De volgende partijen dienen dit voorstel in:

Burgerbelangen OverBetuwe, Ard op de Weegh

ChristenUnie, Gerdien Maaijen

We stellen de raad voor om het volgende besluit te nemen:

We stellen vast dat:

- Medio juni 2023 een adviestraject inrichting dienstverlening sociaal domein (in brede zin) is gestart, zonder daarbij te voorzien in betrokkenheid van de gemeenteraad, waarbij o.a. aan het adviesbureau is gevraagd wat de door de vorige raad vastgestelde “visie sociaal domein betekent voor de inrichting van de dienstverlening in het sociaal domein en wat zijn daarbij uitgangspunten en inrichtingsprincipes”.
- In de programmabegroting een post van 885.000 euro structureel aan de formatie sociaal domein wordt toegevoegd met de toelichting “Formatie Sociaal Domein. Binnen het Sociaal Domein zijn een aantal functies de afgelopen jaren incidenteel gefinancierd. De taken die bij deze functies horen zijn van structurele aard en zijn daarom nu opgenomen binnen de structurele personeelsformatie.”
- De raad via een mededeling in de raad van 10 oktober jl. en een memo van 1 november jl. is geïnformeerd over een sinds 7 juli jl. lopend traject van een onafhankelijk tariefonderzoek met forse consequenties voor begroting en beschikbaarheid/kwaliteit van zorg.
- In het afgelopen jaar rond Wmo en Jeugd niet of nauwelijks raadsbesluiten zijn voorgelegd aan de gemeenteraad.
- Agenda's en stukken van de MGR Sociaal Domein (anders dan formeel noodzakelijke stukken uit de begrotingscyclus van de MGR) niet actief met de gemeenteraad worden gedeeld

We hebben nagedacht over en houden rekening met:

- Het feit dat regionale samenwerking betekent dat raden hun vertegenwoordigers in de regio ook een zeker mandaat moeten geven
- In de regio mogelijk de neiging is om het proces met de verschillende gemeenteraden beperkt te houden uit oogpunt van slagvaardigheid

We vragen het college om:

- Met voorstellen te komen hoe de raad beter in positie kan worden gebracht om bij het sociaal domein zijn verantwoordelijkheden in te kunnen vullen en daarbij ook de verbinding te maken met inwoners en professionals die zich bij dit beleidsterrein betrokken weten.

Dit hebben we besloten in de openbare vergadering van 7 november 2023

Dit was hoe de partijen stemden:

GBO:	voor	0	tegen	8
CDA:	voor	0	tegen	7
D66:	voor	0	tegen	3
BOB:	voor	3	tegen	0
VVD:	voor	0	tegen	3
GL:	voor	0	tegen	3
PvdA:	voor	1	tegen	0
CU:	voor	1	tegen	0

Totaal: voor 5 tegen 24

Hiermee is deze motie niet aangenomen

drs. D.E. van der Kamp
griffier

R.P. Hoytink-Roubos
voorzitter

Bijlage 22:

M12

M O T I E

Rioolheffing conform afgesproken uitgangspunten

Deze motie hoort bij programmabegroting 2024

De volgende partijen dienen dit voorstel in:

Burgerbelangen Overbetuwe, Ard op de Weegh

We stellen de raad voor om het volgende besluit te nemen:

We stellen vast dat:

- de raad een voorziening riolering heeft ingesteld: het verschil tussen de opbrengsten en de kosten van riolering komen ten gunste of ten laste van de voorziening.
- in 2017 is € 6,8 miljoen aan de voorziening riolering toegevoegd om de eerdere onterechte onttrekking van dit bedrag uit de voorziening te herstellen.
- conform de afspraken met bezwaarmakers uit 2017, die vertaald zijn in het GRP 2018-2022, zijn een aantal uitgangspunten opgesteld die van toepassing zijn op de omgang met deze voorziening en het effect op het tarief. Deze uitgangspunten zijn opgesteld om ervoor te zorgen dat de voorziening riolering niet te hoog wordt en de rioolheffing hierdoor onnodig stijgt.
- de belangrijkste uitgangspunten zijn als volgt:
 - Het minimumniveau van de voorziening bedraagt € 1.000.000 als buffer.
 - Het resterende deel van de voorziening wordt ingezet voor een tariefsverlaging gedurende de eerste 10 jaar.
 - De hoogte van de rioolheffing wordt op basis van het GRP zo berekend dat deze eind 2027 (na 10 jaar) het minimumniveau bereikt heeft. Vanaf 2028 zullen de jaarlijkse inkomsten dan gelijk moeten zijn aan de lasten.
 - De resultaten van de jaarrekeningen worden ingezet voor de eerstvolgende tariefvaststelling.

We hebben nagedacht over en houden rekening met:

- het feit dat bij de kadernota is afgesproken dat bij de begroting een zodanige toelichting zou worden opgenomen dat duidelijk is dat deze uitgangspunten zijn toegepast
- ook na nadere toelichting door de wethouder, voor een deel van de raad en voor een deel van de oorspronkelijke bezwaarmakers nog niet duidelijk is of die toepassing correct heeft plaatsgevonden.

We vinden dat:

- op korte termijn een overleg met direct betrokkenen hierover wenselijk is, om onduidelijkheden weg te nemen.

We vragen het college om:

- het initiatief te nemen tot een dergelijk overleg waarin wordt uitgelegd dat de uitgangspunten zijn toegepast
- van de uitkomsten van dit overleg de raad verslag te doen en indien nodig met nadere voorstellen te komen.

Dit hebben we besloten in de openbare vergadering van 7 november 2023.

Dit was hoe de partijen stemden:

GBO:	voor	0	tegen 8
CDA:	voor	0	tegen 7
D66:	voor	0	tegen 3
BOB:	voor	3	tegen 0
VVD:	voor	0	tegen 3
GL:	voor	0	tegen 3
PvdA:	voor	0	tegen 1
CU:	voor	0	tegen 1

Totaal: voor 3 tegen 26

Hiermee is deze motie niet aangenomen

Bijlage 23:

M13

M O T I E

Duidelijkheid over armoedeval in Overbetuwe

Deze motie hoort bij agendapunt 6 “Programmabegroting 2024”

De volgende partijen dienen dit voorstel in:

PvdA

Elbert Elbers

D66 Overbetuwe

Arie van Noordwijk

We stellen de raad voor om het volgende besluit te nemen:

We stellen vast dat:

1. Bestaanszekerheid enorm belangrijk is voor alle inwoners van Overbetuwe.
2. De gemeente Overbetuwe voor tal van inkomensregelingen verschillende inkomensgrenzen hanteert;
3. Door een interactie van rijksbeleid en gemeentelijk minimabeleid kans op een zogeheten ‘armoedeval’ bestaat.

We hebben nagedacht over en houden rekening met de omstandigheid dat:

1. Om te overzien wat een mogelijke inkomensstijging als gevolg van arbeidsaanvaarding betekent voor het recht op toeslagen, heffingskortingen en gemeentelijke regelingen een grondige kennis van de desbetreffende regelingen nodig is, zowel op landelijk als decentraal niveau en de samenloop hiertussen;
2. Het aannemelijk is dat deze kennis niet in voldoende mate aanwezig zal zijn bij een raadslid, een consultant werk en inkomen en een inwoner in de bijstand.

We geven het college opdracht om:

1. Specifiek voor Overbetuwe op een rij te zetten hoe de armoedeval kan worden voorkomen of in ieder geval sterk verminderd;
2. In beeld te brengen of en hoe een differentiatie van de inkomensgrenzen kan helpen om de armoedeval te verminderen;
3. Aan te geven wat de gevolgen voor alle regelingen zijn van een verhoging van de inkomensgrenzen tot 130% en 140% van het sociaal minimum;
4. Daarbij speciale aandacht te geven aan kindgerichte maatregelen; en
5. Een en ander te betrekken bij de herijking van het Armoedebestrijdingsbeleid en de raad hiertoe een voorstel te doen uiterlijk bij de behandeling van de Kadernota 2025.

Dit hebben we besloten in de openbare vergadering van 7 november 2023.

Dit was hoe de partijen stemden:

GBO:	voor	8	tegen	0
CDA:	voor	7	tegen	0
D66:	voor	3	tegen	0
BOB:	voor	0	tegen	3
VVD:	voor	0	tegen	3

GL:	voor	3	tegen	0
PvdA:	voor	1	tegen	0
CU:	voor	1	tegen	0

Totaal:	voor	23	tegen	6
---------	------	----	-------	---

Hiermee is deze motie wel aangenomen

